

brand	Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer	
Ink.	1992-06-12
Dnr.	4853 B

Byggnadsminnesförklaring av Stora Huset inom fastigheten Hällefors Bruk 1:116 i Hälleforsnäs bruksmiljö, Mellösa socken, Flens kommun, Södermanlands län

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen (KML) förklarar länsstyrelsen Stora Huset inom fastigheten Hällefors Bruk 1:116 i Hälleforsnäs bruksmiljö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § KML följande skyddsföreskrifter:

1. Stora Huset får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme, fast inredning eller förändring av planlösning.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Uthusbyggnad och lekstuga, norr om Stora Huset, får inte rivas och dess exteriör skall hållas i vårdat skick och på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskas.
5. Området kring Stora Huset, markerat med rött på karta hörande till detta beslut, får inte ytterligare bebyggas och skall dessutom hållas i sådant skick att byggnadsminnets karaktär inte förvanskas.

MOTIVERING

Stora Huset uppfördes under 1750-talets och hade till en början rödfärgade timmerväggar under spåntäckt tak. Interiöra detaljer bevarade från byggtiden är tapeter, spisomfattning i gjutjärn i hallen samt flera spegeldörrar med mässingslås.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
611 86 NYKÖPING	Stora torget NYKÖPING	0155 - 640 00 växel	0155 - 671 25	351 74 - 2

År 1844 lät ägaren till Hälleforsnäs bruk bygga om Stora huset efter förslag från arkitekt Carl Fredrik Åbom (1817-1900). Åbom blev sedermera en väl ansedd arkitekt och har bl a ritat Berns salonger i Stockholm. Åboms ombyggnad innebar att fasaderna kläddes med tegel i halvstens tjocklek, putsades och sedan avfärgades i gulrött och beige, vilket efterliknande olika sandstenskulörer. En tvåvånings tillbyggnad uppfördes vid västra gaveln och en envånings vid den östra. Byggnaden gavs en exteriör utformning i nygotik vilket anses som tidigt.

En i huvudsak interiör ombyggnad påbörjades 1911 efter förslag av arkitekten Ivar Tengbom (1878-1968). Vid ombyggnaden tycks planlösningen ändrats så att de mera representativa rummen flyttades så att man hade utsikt mot sjön och parken. Tidigare hade man haft utsikt mot järnbrukets byggnader från de större rummen. Vid ombyggnaden tillkom bl a också den stora ekboaserade trapphallen i två våningar. Exteriöra förändringar innebar att takryttaren revs, upptagande av tre franska fönster samt att fasaderna avfärgades i gult och vitt. Tengbom har bl a ritat konserthuset i stockholm.

Stora huset har en intressant byggnadshistoria med ingående element utformade av några av landets främsta arkitekter. Åboms exteriör och Tengboms interiör, bl a trapphallen, är välbevarade exempel på en äldre tids arkitektur. Dessutom finns bevarade detaljer, ex handmålade tapeter, från byggnadens äldsta skede.

HANDLÄGGNING

Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts av _____ och _____ i skrivelse som inkom till länsstyrelsen den 19 juli 1979.

Länsstyrelsen har bekostat en utredning av byggnadens historia vilken förvaras i akten.

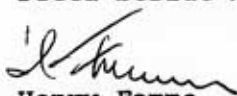
Berörda har i remiss daterad 17 januari 1992 erhållits möjlighet att lämna synpunkter på länsstyrelsens förslag till beslut. Flens kommuns byggnadsnämnd, ägaren samt Riksantikvarieämbetet har svarat att man tillstyrker byggnadsminnesförklaring. Riksantikvarieämbetet och ägaren har även framfört önskemål att utredning sker om flera byggnader i omgivningen kan komma i fråga om byggnadsminnesförklaring. Ägaren anser dessutom att intilliggande fd parkmark bör omfattas av skyddsföreskrifterna.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
611 86 NYKÖPING	Stora torget NYKÖPING	0155 - 640 00 växel	0155 - 671 25	351 74 - 2

Beträffande ev ytterligare byggnadsminnesförklaringar i
bruksområdet kommer detta att utredas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten (se bilaga).

Henry Famme

P-O Törnqvist

Bilaga
Karta
Hur man överklagar

Kopia till
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM +
Södermanlands museum, Box 11, 611 22 NYKÖPING

Efter laga kraft kopia till
Lantmäteriet, FRM
Flens Kommun, Byggnadsnämnden, 642 00 FLEN
Landsbygdsenheten, byggnadsminnesmappen

po3

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
611 86 NYKÖPING	Stora torget NYKÖPING	0155 - 640 00 växel	0155 - 671 25	351 74 - 2